

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖNOS (MONITORINGO) ĮSTATYMO NR. IX-1023
18 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo Nr. IX-1023 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimas inicijuotas, atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu nėra įstatymo nuostatos, įgyvendinančios Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – Įstatymas) 13 straipsnio 5 dalį „Ypatingi asmens duomenys statistikos tikslais renkami tik tokia forma, kuri neleistų tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti duomenų subjekto tapatybę, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus“.

Įstatymo projekto tikslai – suteikti galimybę Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai ir jos įgaliotoms įstaigoms operatyviai surinkti kokybišką informaciją apie sergamumą ir ligotumą įvairiomis ligomis, įvertinti sveikatos netolygumų mastą, betarpiškus gydymo rezultatus, sudaryti prielaidas įvertinti Lietuvos sveikatos 2014-2025 metų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014-2025 metų programos patvirtinimo“ numatytų profilaktinių priemonių efektyvumą ir kt.

Įstatymo projektu taip pat siekiama užtikrinti statistikos tikslais surinktų ir panaudotų asmens duomenų apie sveikatą, asmens kodo apsaugą. Panaudoti statistikos tikslais duomenys bus pateikiami apibendrinti, todėl nebus įmanoma identifikuoti asmens.

ES ekspertai, vertinę Lietuvos statistinę sistemą gerai įvertino jos būklę, tačiau pasiūlė ypač didelį dėmesį atkreipti į pirminių statistinių duomenų kokybę. Tai didele dalimi liečia ir sveikatos statistiką. Vystantis kompiuterinėms technologijoms vis daugiau atsiranda galimybių operatyviai išspręsti itin svarbius šaliai sveikatos priežiūros našumo, efektyvumo, ir veiksmingumo klausimus, kurie anksčiau buvo nesprendžiami dėl didžiulės rankų darbo reikmės. Įvairių informacinių sistemų automatinis sujungimas, panaudojant asmens kodą leidžia operatyviai įvertinti Lietuvos sveikatos programos profilaktinių priemonių efektyvumą, susirgusių ligonių išgyvenamumo rezultatus priklausomai nuo panaudoto gydymo. Informacinių sistemų pagalba sprendžiant sveikatos netolygumus operatyviai galima nustatyti šių netolygumų priklausomybę nuo išsilavinimo, pajamų ir pan. Visa tai leidžia operatyviai valdyti šalies sveikatos priežiūros sistemą (rengti reikiamus teisės aktus ar jų pakeitimus ar imtis kitų priemonių), o tai lemia efektyvų turimų resursų panaudojimą.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje 2014 m. sausio 31 d. įvykusio posėdžio „Dėl valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos pranešimo dėl Lietuvos vėžio registro veikimo“ metu buvo atkreiptas dėmesys, kad pasaulinėje praktikoje jokie sprendimai nėra priimami nesiremiant statistika, o šiuo metu nėra įstatymo nuostatos, leidžiančios tvarkyti ypatingus asmens duomenis statistikos tikslais. Todėl nuspręsta inicijuoti įstatymo projekto rengimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė Higienos institutas, vykdydamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje 2014 m. sausio 31 d. įvykusio posėdžio „Dėl valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos pranešimo dėl Lietuvos vėžio registro veikimo“ metu priimtą sprendimą. Tiesioginiai rengėjai: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro vadovas Romualdas Gurevičius tel. (8 5) 262 2781, el. p. romualdas.gurevicius@hi.lt, Registrų skyriaus (vadovas Šarūnas Alasauskas, tel. (8 5) 261 2084, el. p. sarunas.alasauskas@hi.lt) vyriausioji specialistė Elena Mikalajūnienė tel. (8 5) 212 3913, el. p. elena.mikalajuniene@hi.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu nėra galimybės rinkti asmens duomenis apie sveikatą, tvarkyti asmens kodą statistikos tikslais. Pagal Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 13 straipsnio 5 dalį asmens duomenys apie sveikatą statistikos tikslais renkami tik tokia forma, kuri neleistų tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti duomenų subjekto tapatybę. Statistinei analizei reikalingi asmens duomenys apie sveikatą renkami mokslinio tyrimo tikslais, tačiau tik atskirų ligų tyrimams, t.y. fragmentiškai.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Priėmus Įstatymo projektą, Sveikatos apsaugos ministerija ir jos įgaliotos institucijos turės teisę tvarkyti asmens kodą, ypatingus asmens duomenis apie sveikatą statistikos tikslais. Panaudoti duomenys bus nedelsiant pakeisti taip, kad nebūtų galima nustatyti duomenų subjekto tapatybės. Asmens duomenys, įeinantys į visuomenės sveikatos duomenis, bus tvarkomi laikantis Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo reikalavimų. Taip bus sudaryta galimybė priimti realiais duomenimis, pagrįstus sveikatos priežiūrą gerinančius sprendimus, operatyviai atsisakyti neefektyvių antrinės profilaktikos priemonių, tuo pačiu ir jas koreguoti, operatyviai įvertinti gydymo rezultatus ir nustatyti neefektyvias gydymo schemas, siūlant pakeisti jas naujomis, bei operatyviai įvertinti sveikatos netolygumų mastą, planuoti ir įgyvendinti sveikatos netolygumus mažinančias priemones.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus Įstatymo projektą, priimti teisės aktų, keisti galiojančių teisės aktų ar šiuos pripažinti netekusiais galios nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte vartojamos sąvokos nėra naujai apibrėžiamos.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas neprieštaruja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti.

Įstatymui įgyvendinti nereikės parengti įgyvendinamųjų teisės aktų.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymo įgyvendinimas nepareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų, priešingai, jį įgyvendinus turėtų būti sutaupytos didžiulės lėšos, skiriamos rankiniu būdu sprendžiant profilaktinių programų efektyvumo, sveikatos netolygumų vertinimo klausimus, bei gerinant sergamumo ir ligotumo pirminių duomenų kokybę. Nesiėmus priemonių tvarkyti asmens duomenis apie sveikatą statistikos tikslais, gali susidaryti situacija, kada nebus įmanoma net surinkti kokybišką informaciją apie sergamumą ir ligotumą įvairiomis ligomis. Neturint tikslios, operatyvios informacijos apie gydymą ir jo rezultatus, apie profilaktinių programų efektyvumą iškils didžiulė neefektyvaus labai ribotų turimų resursų panaudojimo rizika, nes sprendimai gali remtis nepilnais, kartais klaidingais duomenimis.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Specialistų vertinimų ir išvadų projekto rengimo metu negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai žodžiai: registras, automatinė informacinė sistema, statistiniai duomenys, sveikata.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Lietuvos Respublikos
Sveikatos apsaugos ministerijai
Rimantė Salaševičiūtė
2014 0919

teisės departamento direktore
Nerija Stasiulienė

10140818